

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

09 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție
Completul de judecată în componența:
Președinte:
Judecători:

Talpă Boris
Țurcan Anatolie
Eremciuc Ghenadie

a examinat, fără citarea părților, admisibilitatea recursului în anulare declarat de către condamnatul Berejnoi Andrei, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2022, în cauza penală intentată la plângerea condamnatului Berejnoi Andrei împotriva administrației instituției penitenciare, privind condițiile de detenție

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 26.03.2021 – 31.01.2022;

Instanța de recurs: 14.04.2022 – 24.11.2022;

Instanța de recurs în anulare: 24.07.2023 – 09.04.2024.

c o n s t a t ă :

1. La 25.03.2021, condamnatul Berejnoi Andrei a depus o plângere împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 13 – Chișinău și din Penitenciarul nr. 8 – Bender care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu reducerea pedepsei în temeiul art. 385 alin. (5) și (6), art. 473/2 – 473/4 din Codul de procedură penală.

2. În motivarea plângerii, condamnatul a invocat că, în perioada de timp în care s-a aflat în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău și în Penitenciarul nr. 8 – Bender, a fost deținut în condiții inumane de detenție, în special, condamnatul referindu-se la: supraaglomerarea celulelor, lipsa de spațiu minim prevăzut de lege; accesul limitat la lumina zilei; aerisirea insuficientă a celulelor; condiții anti sanitare și antiigienice, neluarea măsurilor de dezinfecție; hrană insuficientă și de proastă calitate; în perioada rece a anului celulele nu erau asigurate cu încălzire.

3. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 31.01.2022, a fost admisă plângerea condamnatului Berejnoi Andrei. A fost constatat faptul că,

condamnatul Berejnoi Andrei a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău și respectiv Penitenciarul nr. 8 – Bender, pe o perioadă totală de 2.763 (două mii șapte sute șazeci și trei) zile în calitate de condamnat, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. A fost dispusă reducerea termenului pedepsei definitive stabilite lui Berejnoi Andrei, cu 276 (două sute șaptezeci și șase) zile. În privința perioadei rămase de 3 (trei) zile, calculate în condițiile art. 473/4 alin. (4) din Codul de procedură penală, s-a acordat cu titlu de compensare condamnatului Berejnoi Andrei, suma bănească în mărime de 150 (una sută cincizeci) lei, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM.

4. Nefiind de acord cu încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 31.01.2022, directorul adjunct al Penitenciarului 13 Chișinău, Andrei Saracuța, a contesta-o cu recurs, prin care a solicitat casarea acesteia, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care plângerea condamnatului să fie respinsă.

În motivarea recursului a invocat că, cu toate că în cazuri individuale aparent pot exista situații când o persoană a fost deținută în condiții contrare art. 3 CEDO chiar și în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău, fiecare caz individual în acest sens urmează a fi analizată detaliat. Accentuează faptul că rapoartele organismelor naționale și internaționale în domeniul respectării drepturilor omului nu vizează condițiile de detenție pentru un deținut în parte sau o celulă a instituției privită individual, dar situația per ansamblu a instituției de deținere. Prin urmare, aprecierea condițiilor de deținere pentru o anumită perioadă într-un anumit penitenciar față de un deținut urmează să fie efectuată individual în baza cercetării tuturor problemelor existente în ansamblu lor. Celulele corespund condițiilor de detenție și sunt amenajate conform prevederilor anexei nr. 22, 23 a Statutului executării pedepsei de către condamnați, ce prevede lista obiectelor cu inventar din dotarea celulelor din blocul de regim. În același context potrivit prevederilor pct. 466 a aceluiași act normativ, pe perioada toamnă iarnă temperatura aerului în spațiile de locuit nu este mai mică de 18° C. Iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât și artificial prin intermediul instalațiilor electrice dotate cu becuri puterea căruia e de 100W, celulele sunt amenajate cu prize. Aerisirea prin celule este asigurată prin intermediul geamurilor din celule și ferestre de aerisire amplasate mai sus de ușa intrării în celulă. Celulele sunt asigurate cu closete care sunt despărțite de restul celulei printr-un perete. Totuși, deținutul este obligat să respecte regulile sanitaro-igienice și de igienă personală, să aibă un exterior îngrijit și să păstreze îmbrăcămintea și lenjeria de pat eliberată de administrația penitenciarului, să mențină permanent curățenia în încăperile de detenție, în celule, după deșteptare să-și aranjeze paturile conform modelului stabilit și să facă pe rând curățenie în celulă. Deținuții sunt asigurați cu minimumul necesar pentru trai (lenjerie de pat, obiecte de primă necesitate igienică conform necesităților), sunt asigurați cu hrană caldă de trei ori pe zi, conform graficului prestabilit, gratuit, din contul mijloacelor bugetului de stat, cu respectarea normelor stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 609

din 29.05.2006, în conformitatea cu Ordinul MJ al RM nr. 512 din 26.12.2007, cu privire la aprobarea regulamentului privind organizarea alimentației deținuților din penitenciar și Ordinului MJ al RM nr. 100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deținuților pentru cazurile excepționale, când aprovizionarea deținuților cu hrană caldă nu este posibilă și a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele.

5. Și-a manifestat dezacordul cu încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 31.01.2022 și avocatul Vicol-Felișcan Tatiana, care, acționând în interesele condamnatului Berejnoi Andrei, a contestat-o cu recurs, prin care a solicitat casarea acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

În motivarea cererii de recurs, apărătorul a invocat că, instanța de fond nu s-a expus asupra tuturor circumstanțelor de fapt și de drept, ceea ce se egalează cu faptul că părțile nu au fost auzite.

Mai invocă apărătorul că, examinarea cauzei s-a desfășurat în lipsa avocatului angajat de către condamnat (Vicol-Felișcan Tatiana), fiind desemnat un avocat din oficiu, deși, avocatul ales de către condamnat a solicitat amânarea examinării cauzei. Prin urmare, consideră apărătorul că a fost încălcat dreptul la apărare al condamnatului.

Susține apărătorul că, soluția instanței de fond pe fondul cauzei este una nejustificată și superficială, în situația în care este știut faptul gravității condițiilor de detenție în toate instanțele penitenciare din țară dar mai cu seamă cele din Penitenciarul nr. 8 – Bender, unde Berejnoi Andrei a avut enorm de suferit și mai suferă, fiindu-i grav afectată sănătatea. La moment Berejnoi Andrei este deținut în celula 24A, în cadrul Penitenciarului nr. 13 – Chișinău, împreună cu alți 10 deținuți în suprafața totală de 20 m², dintre care spațiul sanitar și acela fără ușă, ne mai vorbind de alte celule unde a fost deținut la Penitenciarul nr. 8 – Bender, în celula 41 împreună cu 6 deținuți în suprafața de 7,5 m² în subsol împreună cu spațiul sanitar.

Consideră apărarea nejustificată poziția primei instanțe și în partea neglijării faptului că în privința lui Berejnoi Andrei pe perioada deținerii în Penitenciarele nr. 13 și 8 au fost admise carențele vizate supra.

Ținând cont de faptul că erorile admise de către instanța de fond nu pot fi corectate de către instanța de recurs, solicită apărarea casarea încheierii contestate, cu dispunerea remiterii cauzei spre rejudecare în instanța de fond în alt complet de judecată.

6. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24.11.2022, recursurile declarate de către directorul adjunct al Penitenciarului 13 Chișinău, Andrei Saracuța și cel al avocatului Vicol-Felișcan Tatiana în numele condamnatului Berejnoi Andrei, au fost respinse ca nefondate.

În motivarea soluției adoptate, instanța de recurs a notat că, prin încheierea Judecătoriei Buiucani din 22.05.2013, Berejnoi Andrei a fost condamnat pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 188 alin. (3) lit. b), c), e), art. 84 din Codul penal, la privațiune de libertate pe un termen de 15 ani, cu executare în penitenciar de

tip semiînchis.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 18.12.20214, a fost menținută fără modificări încheierea Judecătorei Buiucani din 22.05.2013.

Începutul termenului se calculează din 18.02.2011, iar sfârșitul termenului survine la 17.02.2026.

Potrivit raportului prezentat de administrația Penitenciarului nr. 13 – Chișinău (nr.2/12538 din 08.11.2021), Berejnoi Andrei a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău în perioada 09.07.2014 – 05.06.2016 și respectiv 05.03.2021 - prezent (data întocmirii raportului 08.11.2021), iar în Penitenciarul nr. 8 – Bender, a fost deținut în perioada 05.06.2016 – 05.03.2021.

Instanța de recurs a reținut că perioada de aflare a lui Berejnoi Andrei în Penitenciarul nr. 13 și Penitenciarul nr. 8, în calitate de condamnat în perioada 09.07.2014 – prezent (data emiterii încheierii), care în total constituie 2.763 zile, or, Berejnoi Andrei a fost condamnat prin sentința Judecătorei raionului Dorogomilovsk, or. Moscova, Federația Rusă din 30.01.2012, în baza art. 162 alin. (4) lit. v) (patru episoade infracționale), 162 alin. (2), 69 din Codul penal al Federației Ruse, fiindu-i stabilită pedeapsa de 15 ani închisoare.

Prin urmare, instanța de recurs a constatat că, instanța de fond în mod întemeiat a ajuns la concluzia că Berejnoi Andrei a fost deținut în penitenciarul nr. 13 și nr. 8 în calitate de condamnat, în condiții precare, motiv pentru care a redus din termenul de pedeapsă a condamnatului pentru perioada continuă de detenție, în total de 2.763 zile deținute în calitate de condamnat, cu dispunerea reducerii a 276 zile din termenul pedepsei după formula – 1 (una) zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție.

Cu referire la perioada rămasă de 3 zile, calculată conform prevederilor art. 473/4 alin. (4) din Codul de procedură penală, din perioada de 2.763 zile și care nu au putut fi împărțite la 10, instanța de recurs a reținut concluzia instanțe de fond, care a considerat oportună compensarea acestora în valoare bănească în beneficiul condamnatului Berejnoi Andrei, a sumei de bani în mărime de 150 (una sută cincizeci) lei și anume a câte o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție.

La fel, instanța de recurs a reținut că, administrația instituției penitenciare nu a probat faptul că i-a asigurat condamnatului condiții decente de trai în perioada aflării lui în custodia statului, care ar corespunde prevederilor legale și nu ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, or, argumentele enunțate în raportul despre asigurarea minimului necesar, poartă un caracter evident declarativ, care nu corespund standardelor internaționale ce ar exclude un tratament inuman și/sau degradant al deținutului.

Prin urmare, instanța de recurs a ajuns la concluzia că instanța de fond în mod corect a aplicat formula de calcul, calculându-i condamnatului pentru perioada continuă de detenție, în total 2.763 zile deținute în calitate de condamnat, reducând 276 zile din termenul pedepsei după formula – 1 (una) zile de reducere pentru fiecare 10

zile de detenție, întrucât, la soluționarea acestui tip de plângeri legiuitorul a prevăzut nu numai necesitatea constatării de către instanță a încălcărilor privind condițiile de detenție care au afectat grav drepturile condamnatului, ci și stabilirea unei reduceri a pedepsei care variază de la 1 la 3 zile, în dependență de gradul și intensitatea suferințelor.

7. În conformitate cu prevederile art. 466 din Codul de procedură penală, hotărârea instanței de recurs a devenit irevocabilă.

8. Și-a manifestat dezacordul cu decizia Curții de Apel Chișinău din 24.11.2022, condamnatul Berejnoi Andrei, contestând-o cu recurs în anulare la 12.07.2023, prin care a solicitat casarea acesteia.

În motivarea recursului condamnatul a invocat că la examinarea plângerii sale, instanțele ierarhic inferioare nu au luat în calcul faptul că, aflându-se în detenție în condiții precare, starea sa de sănătate s-a agravat considerabil, prin ce consideră că i-au fost încălcate grav drepturile.

9. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului în anulare, în baza materialelor cauzei și a motivelor invocate, completul de judecată concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Hotărârea judecătorească irevocabilă, împiedică redeschiderea procesului penal cu excepția cazurilor când fapte noi sau recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată.

În cauza deferită judecătii o atare eroare nu a fost constatată de către completul de judecată.

Completul de judecată atrage atenția că, cauza dată se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală până la intrarea în vigoare a Legii nr. 246 din 31.07.2023, pentru modificarea unor acte normative, inclusiv prin prisma Legii nr. 286 din 05.10.2023, pentru modificarea unor acte normative.

Completul de judecată reține că, prevederile art. 453 alin. (1) din Codul de procedură penală, stipulează exhaustiv care sunt temeiurile de declarare a recursului în anulare, și anume, că hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii, iar alin. (2) al aceluiași articol, prevede că, recursul în anulare este inadmisibil dacă nu se întemeiază pe temeiurile prevăzute în prezentul articol sau este declarat repetat.

Conform prevederilor art. 456 alin. (1) coroborat cu prevederile art. 432 alin.(2) pct. 1) din Codul de procedură penală, decide inadmisibilitatea recursului în anulare înaintat, în cazul în care se constată că acesta nu îndeplinește cerințele de conținut prevăzute de art. 455 din Codul de procedură penală.

Norma cuprinsă în prevederile art. 455 alin. (2) din Codul de procedură penală, specifică cerințele cărora trebuie să corespundă cererea de recurs în anulare, în special

este descris conținutul acesteia. Norma procesuală reglementează obligația recurentului de a aduce în textul recursului argumentarea ilegalității hotărârii atacate, cu indicarea expresă a temeiurilor prevăzute de art. 453 din Codul de procedură penală.

Completul de judecată constată că, în recursul în anulare declarat, nu a fost invocat nici un temei concret prevăzut de art. 453 alin. (1) din Codul de procedură penală, care prevede temeiurile pentru recurs în anulare și care sunt expres și limitative stipulate de lege, din care rezultă că, motivarea recursului trebuie să se refere numai la aceasta, cu indicarea expresă a temeiurilor pe care se întemeiază.

Având ca reper prevederile art. 455 alin. (2) pct. 7), 453 din Codul de procedură penală, instanța decide inadmisibilitatea recursului înaintat, întrucât acesta nu corespunde cerințelor de formă și conținut prevăzute de art. 455 din Codul de procedură penală.

10. În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (2) pct. 1), art. 453, 456 din Codul de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de către condamnatul Berejnoi Andrei, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 noiembrie 2022, în cauza penală intentată la plângerea condamnatului Berejnoi Andrei împotriva administrației instituției penitenciare, privind condițiile de detenție, deoarece nu întrunește cerințele de formă și de conținut.

Decizia este irevocabilă.

Președinte:

Talpă Boris

Judecători:

Țurcan Anatolie

Eremciuc Ghenadie